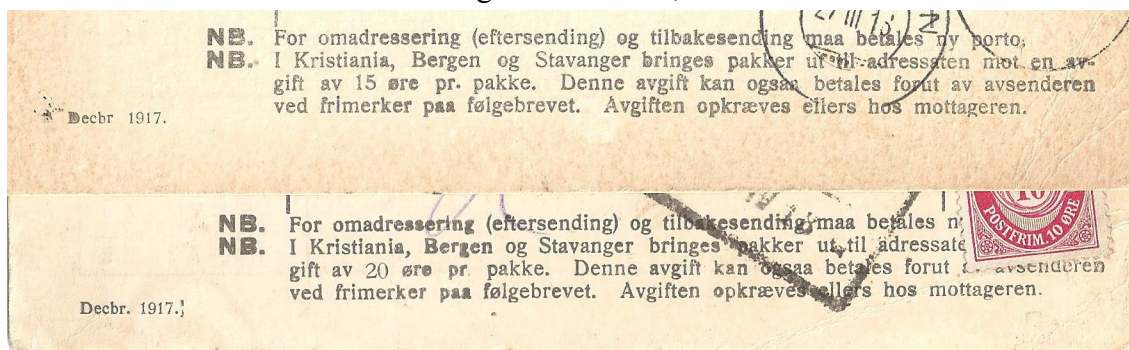

KLUDDER MED UTBRINGELSESGEBYR

av
Tore Haga

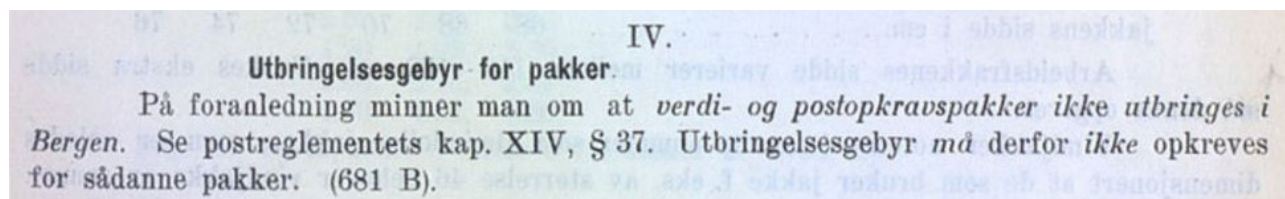
Utbringelse av pakker var noe Posten påtok seg i noen av de større byene her i landet i tidsrommet 1904-1940. De aktuelle byene var Kristiania/Oslo, Stavanger (1914 - 1923) og Bergen (fra 1915). Det varierte hvorvidt tilgrensende områder skulle komme inn under ordningen, og hvilke pakkesendingstyper som til enhver tid var inkludert. I ordbruken har Posten vekslet mellom utbringelse og ombringelse samt mellom gebyr og avgift.

Vi kan begynne med **Bl. 72**. Det gjelder trykningen **Decbr. 1917**, hvor jeg har to følgebrev som motsier hverandre. Den ene sier at avgiften er 15 øre, mens den andre sier 20 øre.

Faktisk skjedde økning av avgiften fra 15 til 20 øre den 5.12.1917. Altså må trykkeriet ha fått beskjed om økningen etter påbegynt trykking, siden vi her fikk to versjoner.

Neste punkt begynner med en påminnelse som finnes i Cirkulære nr. 12-1925. Denne er svært så klar på at verdi- og postoppkravspakker ikke bringes ut i Bergen, og at utbringelsesgebyr derfor ikke må oppkreves for slike. Dette skal ha vært regelen allerede fra mai 1921, ifølge brødrene Aune. Jeg har dessverre ikke klart å finne det aktuelle postreglementet som jeg antar er primærkilden.

Det norske postvesen. Trondhjem V. 00816	Angitt verdi kr. _____	For frimerker
Ankomst nr.: 326	Følgebrev for innenrikskontroll postoppkrav fjere og tredve kr. 85 øre	
Avsenderens navn og adresse:	Til Hr. A. Annanlassen, c/o G. C. Rieber & Co. A/S Bergen Adressepoststedets navn.	
	Takst-gruppe:	Vekt: 1.25 kg.
	Postmanns-signatur	Avgangsstedets datostempel 1910

15 Norsk Beredert og Pelsfarvart Trondhjem
Oktbr. 1926.

Ovenstående følgebrev er **Bl. 301**, altså et oppkravsfølgebrev, trykt "**Oktbr. 1926**", m.a.o. et års tid etter påminnelsen og enda lengre siden 1921, sendt til Bergen. Det er ikke beheftet med

utbringelsesavgift og er i så måte som det skal være. Det jeg vil påpeke, ligger et annet sted, nemlig på baksiden. Der står en tekst som ikke burde stå på et oppkravsfølgebrev fra denne tiden, om en tar kunngjøringen alvorlig:

NB. I Oslo og Bergen bringes pakker ut til adressaten mot en avgift av 40 øre pr. pakke. Avgiften betales av avsenderen ved frimerker på følgebrevet.

Første gang setningen sto på Bl. 301, var tre år tidligere, nemlig trykningen **Oktbr. 1923** (annen trykning; det var to den måneden). Den så da slik ut:

NB. I Kristiania og Bergen bringes pakker ut til adressaten mot en avgift av 40 øre pr. pakke. Avgiften betales av avsenderen ved frimerker på følgebrevet.

Allerede da var det jo klart at postoppkravspakker ikke skulle bringes ut i Bergen, om vi legger brødrene Aunes opplysning til grunn. Setningen gjentas (f.o.m. 1925 med Oslo i stedet for Kristiania) på alle trykningene jeg har av Bl. 301 t.o.m. **4-32**, bortsett fra at på de seneste var avgiften satt ned til 25 øre - uten annen redigering. På den neste jeg har, trykning **7-34**, er Bergen borte. En eller annen gang i mellomtiden må noen ha tatt affære og fjernet problemet. Minst ni år tok det. Det ville ellers ha vært en glimrende anledning den gangen følgebrevenes format ble endret i løpet av annet halvår 1931, men det skjedde altså ikke. Jeg har vondt for å tro at rette vedkommende var uvitende om forholdet, så antagelig har det vært en grunn som ikke er lett å få øye på.

Et beslektet tilfelle viste seg noen år senere. Utbringelsesordningen ble suspendert i 1940; i september for Oslo og i desember for Bergen, og den kom aldri i gang igjen før den ble vedtatt nedlagt i 1956. Passusen om avgift for utbringelse i de to nevnte byene hang likevel med i noen år på 1940-tallet, dog uten at noen størrelse på avgiften var nevnt. Den var forøvrig aldri blitt satt opp igjen, men hadde fortsatt å være 25 øre inntil suspensjonen var et faktum.

Utbringingsavgift for pakker til Oslo og Bergen betales av senderen ved frimerker på følgebrevet.

Ovenstående utsnitt er fra **Bl. 72**, trykning **5-43**. Tilsvarende, men da uten Bergen, finnes på **Bl. 301**. Jeg kan tenke meg at det var med åpne øyne at Posten beholdt denne setningen - ordningen var jo bare suspendert og kunne bli iverksatt igjen på kort varsel, men da kanskje med et annet avgiftsbeløp. Så ble passusen likevel fjernet, men ikke samtidig på alle typer av følgebrev. Det varierte ganske mye innen Bl. 72 og Bl. 301 og disses bokmåls- og nynorskversjoner i løpet av det meste av 1943.

Det kan synes nokså tregt at det deretter tok ytterligere 12-13 år før det var punktum finale og ordningen også formelt ble lagt ned.

Kilder:

- Cirkulærer fra Poststyret.
- Aune & Aune: Norske portotakster & gebyrer 1877-1995.
- Egen samling.